

Описана специфика воздействия и социально-воспитательный потенциал аудиовизуальных произведений для просоциального становления новой генерации.

Ключевые слова: аудиовизуальное произведение, социализация, подрастающее поколение.

Lysenko Y. O. The Influence of Modern Audiovisual Works on the Socialization of the Younger Generation

In the article the impact of modern audiovisual works on the socialization of the younger generation is justified, scholars are circled who have studied the question of the influence of the media on the social development of young people. The term of "audiovisual work" which describes the current state of the music video and its contents is defined. The native and foreign scholars on the development of modern media space through the prism of music information are represented here. The significance of video clips for socialization of the young generation and their role in the formation of the lifestyle of the young person in the process of integration into society is revealed. Defined the functions, social and educational potential and specific effects of audiovisual works on the social development of a new generation. The conclusions are represented and outlines the prospects for further research in this direction are outlined.

Key words: audiovisual work, socialization, the younger generation.

Стаття надійшла до редакції 10.03.2013 р.

Прийнято до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Рижанова А. О.

УДК 37.013.42:379.82

Д. Ю. Малков

**СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ШЛЯХИ ОРГАНІЗАЦІЇ
СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ДОЗВІЛЛЯ МОЛОДІ**

Виявлення шляхів успішної організації соціокультурного дозвілля старшокласників за місцем проживання є одним із важливих компонентів технологізації педагогічної роботи. Ефективність цих шляхів соціокультурного виховання визначається завершенням формування та високим рівнем прояву соціально вагомих якостей особистості.

В цьому контексті нам необхідно розглянути особливості соціалізації особистості саме у підлітковому віці. Процес формування себе як особистості старшокласника здійснюється за допомогою дорослих та друзів і ґрунтується на багатьох життєвих цінностях, які відповідають за своїм характером процесам, що відбуваються на рівні

встановлення підлітком соціокультурного зв'язку із навколишнім середовищем. Підлітки прагнуть з'ясування значущих для них питань функціонування у світі дорослих, які узагальнені у їхній свідомості, та намагаються втілити їх у своє життя. Саме підлітки усвідомлюють необхідність оволодіння різними способами організації дозвілля, зокрема, за місцем проживання.

Результатами багатьох наукових досліджень (М. Барахтян, І. Бех, Р. Короткова, С. Толстоухова та інші) доведено, що у підлітковому віці стає помітним зв'язок практичної діяльності із соціокультурним дозвіллям, він набуває логічного характеру, що призводить до послідовного осмислення закономірностей розвитку життєвих цінностей старшокласника. Змістовне соціокультурне дозвілля все частіше аналізується і розуміється старшокласниками як складова частина загальної культури суспільства. Старшокласників цікавлять зв'язки гурткової та секційної діяльності у клубних об'єднаннях за місцем проживання із різноманітними професіями, наприклад, актора, режисера, продюсера, спортсмена, художника, програміста, тобто можливості збагачення життєвого досвіду через змістовне дозвілля.

Цей факт вказує на те, що соціокультурна робота за місцем проживання повинна бути спрямована на вирішення багатьох важливих завдань навчання і виховання засобами змістовного дозвілля.

Ми вважали, що така робота повинна проходити за двома напрямками:

- по-перше, вивчення теоретичної бази за напрямками гурткової і секційної роботи (у нашому випадку – гуртки основ сценічної майстерності та спортивні гуртки);
- по-друге, формування у старшокласників тих особистісних якостей, що забезпечуватимуть вирішення проблем соціалізації через змістовне дозвілля у клубних об'єднаннях за місцем проживання.

Традиційний експеримент з метою визначення успіху соціального розвитку особистості здійснюється за численними параметрами і під впливом багатьох факторів. Це значно ускладнює їх аналіз, крім того, важко зафіксувати розвиток особистісних якостей старшокласника, що формуються в результаті входження до соціалізуючого процесу конкретизацією вибору кінцевого числа ознак. Про це свідчать результати багатьох психологічних досліджень, зокрема.

Саме тому у нашому дослідженні ми обмежилися з'ясуванням переважних тенденцій розвитку особистісних якостей старшокласника, що формуються в результаті включення в соціалізуючий процес клубного об'єднання за місцем проживання. Показником ефективності нашої експериментальної роботи визначено зміни у виборі педагогами-організаторами клубного об'єднання за місцем проживання напрямків та форм організації змістовного дозвілля старшокласників за місцем проживання.

Аналіз форм роботи свідчить, що обрана нами орієнтація на взаємозв'язок особистісних потреб, вікових особливостей та цілеспрямованої організації соціокультурного дозвілля старшокласників у клубі за місцем проживання була правильною. Забезпечення прояву цих потреб на практиці підвищує рівень самодостатності старшокласників, активізує їх діяльність за інтересами, підштовхує до свідомого пошуку заповнення позанавчального часу. Водночас сам підліток максимально активно виявляє себе, включається у пізнавальну та розвиваючу діяльність. Таким чином, відбувається самовдосконалення та створюються умови для успішної соціалізації особистості.

Отже, результати були прийняті нами за основу визначення методики з оптимізації дій педагогів щодо соціалізації особистості старшокласника у клубі за місцем проживання.

Підтвердженням цього припущення стало проведення наступного етапу незалежного педагогічного оцінювання рівня сформованості особистісних якостей учасників клубу за місцем проживання.

Повторне педагогічне оцінювання ми проводили через рік після первинного. Об'єктами оцінювання (та самооцінювання) стали учасники – члени гуртка фізичної культури та гуртка мистецтвознавства.

Наявність яскравих, помітних результатів у формуванні тих якостей старшокласників, які, на думку менеджерів, найбільш сприяють успішній соціалізації членів клубів за місцем проживання, дала нам підстави для подальшого впровадження форм та методів організації соціокультурної роботи як з учасниками клубів, так і з управлінським апаратом.

Принципово важливим, на наш погляд, є те, що включення старшокласників в різноманітні форми соціокультурної роботи допомагає їм вже сьогодні відчутти себе більш реалізованими, рівними один одному, надають змогу робити свій внесок у створення та збагачення середовища, у якому вони мешкають. Ця причетність покладена в основу особистісного зростання, допомагає унебезпечити себе, своїх близьких та друзів від байдужості, жорстокості та насилля.

Через це особливої актуальності набуває організація диференційованих форм діяльності із соціалізації особистості старшокласника в умовах клубу.

Аналіз низки досліджень з проблем позанавчальної роботи (В. Гнатюк, Л. Головка, С. Гончарук, К. Горбунова, Т. Грищенко, Н. Гурець, А. Даник, Г. Єскіна та інші) доводить наявність у діяльності загальноосвітньої школі такої практики, за якої соціалізація особистості старшокласників здійснюється переважно в групових та масових формах роботи, що, на нашу думку, супроводжується ігноруванням особистісних потреб, творчих інтересів кожного старшокласника. Для подолання такого підходу в клубах слід використовувати такі організаційні форми соціокультурної роботи, які дозволяють демонструвати зацікавленість дорослих кожним підлітком, демонструвати його найкращі якості. Важливо знайти та виявити такі якості, що підвищують самооцінку

старшокласника не лише в його власних очах, й перед однолітками. Такими формами роботи, на нашу думку, виступають власне форми диференційованого підходу до організації змістовного соціокультурного дозвілля старшокласників за місцем проживання.

Аналіз існуючих і впроваджених у практику роботи клубу за місцем проживання форм організації соціокультурної роботи дозволив виявити низку принципових положень щодо організації змістовного дозвілля старшокласників за місцем проживання, серед яких найбільш вагомими є:

- застосування диференційованого підходу до організації внутрішньо-клубних форм роботи як засобу формування особистісних якостей старшокласників, в результаті включення їх до соціалізуючого процесу;

- використання індивідуального підходу у роботі з старшокласниками щодо їх соціалізації як дієвого засобу з вирішення конкретних виховних завдань;

- використання імпровізаційних методик як ефективного засобу активізації змістовного дозвілля старшокласників;

- застосування комбінаторного і варіаційного методів компонування роботи клубного об'єднання за місцем проживання.

Реалізація цих принципових положень, на нашу думку, дійсно сприяє більш продуктивній організації змістовного соціокультурного дозвілля старшокласників за місцем проживання.

У процесі вибору шляхів педагогічного впливу на організацію соціокультурної роботи зі старшокласниками за місцем проживання на рівень сформованості особистісних їхніх якостей в результаті включення до соціалізуючого процесу, ми виходили з провідних умов становлення і розвитку особистості та напрямків включення старшокласників до організації соціокультурної діяльності. Це дозволило нам виокремити три основні *напрями* соціалізації старшокласників у позанавчальній діяльності, що виявилися доцільними у практичній роботі клубу за місцем проживання:

- 1) організація форм соціокультурної діяльності з метою інформаційно-пізнавального розвитку старшокласників;

- 2) застосування системного підходу до використання різноманітних форм соціокультурної діяльності старшокласників;

- 3) всебічне включення старшокласників в різноманітні особистісно-орієнтовані ситуації з наданням їм індивідуального забарвлення згідно з творчими інтересами старшокласників.

Виявлений за результатами нашого дослідження взаємозв'язок практичної соціокультурної діяльності з іншими формами роботи з старшокласниками не є вичерпним, можуть бути й інші шляхи, але ми вважали за доцільне наголосити у нашій роботі на найбільш суттєвих, які використовували при проведенні соціокультурної діяльності, тому що саме вони, на нашу думку, доволі ефективно впливають на процес соціалізації молоді.

Наші спостереження під час проведення такої форми роботи, як «Театралізований диспут», метою якого було сприяння формуванню вміння відстоювати свою точку зору з тих або інших питань мистецтва, знаходити для цього потрібну аргументацію, швидко орієнтуватися у предметі дискусії, дозволяють стверджувати, що присутня помітна залежність результативності діяльності в одній формі роботи від можливостей реалізувати себе в інших формах. Наприклад, театралізовану виставу для молодших школярів «Найкраща казка», проводили старшокласники, з якими таку ж форму роботи минулого року провели менеджери.

За допомогою методів опитування, включеного спостереження, бесід було з'ясовано, що навіть ті, хто проявив себе особливо яскраво у певних формах, прагнуть реалізувати себе також і в інших видах діяльності. Така тенденція простежується у 89,4% обстежених нами старшокласників. Звичайно, не у всіх формах роботи підліток реалізує своє «Я», свої здібності і вміння повною мірою. Але майже кожен із них прагне випробувати, проявити себе у найбільш широкому спектрі дій.

Наша соціокультурна діяльність показала, що для того, щоб дану ідею застосувати для всіх форм роботи, реалізувати найбільш ефективно, необхідно виконати певні *вимоги*:

- а) форми діяльності повинні бути якомога більш різноманітними;
- б) підлітки повинні виступати суб'єктами форм роботи;
- в) у кожній формі підліток повинен докласти різні види зусиль інтелектуальних, емоційних та вольових.

Важливою педагогічною умовою забезпечення успішної соціалізації старшокласників у клубі за місцем проживання є включення їх до різноманітних особистісно-орієнтованих ситуацій.

Результативність практичної соціокультурної роботи забезпечується, насамперед, зацікавленістю менеджерів у залученні до такої роботи молоді, яка б підштовхувала їх до активної, самостійної та адекватної їхнім інтересам діяльності. Під час організації даної роботи ми виходили із таких міркувань: ставлення старшокласника як особистості – органічна частина всієї його діяльності; виявлення мотивації діяльності старшокласників – фактор доцільності його організації; необхідне забезпечення психологічно-комфортного клімату у спілкуванні з однолітками, що спонукає його до співробітництва не лише з друзями, але й з дорослими – менеджерами, педагогами-організаторами, керівниками гуртків та секцій; схвалення і стимулювання успіхів спрямування його на саморозвиток та самовдосконалення.

На підставі цього можна вважати, що індивідуальна робота виходить за межі виховного процесу. Вона набуває статусу інтегративного методу, який забезпечує нові умови становлення особистості, за яких сама особистість максимально активно проявляє себе, пізнає, розвивається та формується. Саме молоді в основному

обирає напрямок свого розвитку і самовдосконалення. Тобто організація індивідуальної роботи є «способом педагогічного впливу на старшокласника з метою організації його спільного соціального, вікового та індивідуального розвитку». Власне такий підхід робить старшокласника активним співучасником та ініціатором різних форм роботи. Окрім того, помітно зростають можливості вибору старшокласниками тих видів діяльності, що мають подальшу орієнтацію на їхній саморозвиток. Це є результатом індивідуальної роботи, спрямованої на їхнє самопізнання і саморозвиток.

Спираючись на результати нашої соціокультурної діяльності, слід підкреслити необхідність корекції методів і форм педагогічного впливу, які не забезпечуються простою зміною змісту роботи. Тому, на нашу думку, головним засобом формування якостей особистості старшокласника в соціалізуючому процесі клубу за місцем проживання постає процес влучної організації змістовного соціокультурного дозвілля, покликаний забезпечувати розкриття творчого потенціалу особистості.

Щоб особистість могла розкрити себе достатньою мірою, необхідно під час планування діяльності клубу за місцем проживання передбачити можливість функціонування всіх основних форм розвитку особистості старшокласника, і в першу чергу, – включення старшокласників до практичної діяльності, рольових ігор, через систему спілкування. Виокремлюючи ці форми, ми підкреслюємо об'єктивну можливість розвитку всіх потенційних сил старшокласника, а отже, впливи дозвіллевої діяльності (менеджерів, педагогів-організаторів, працівників, керівників гуртків, тобто всіх учасників) на особистість. Лише в результаті широко поданих всіх форм змістової дозвіллевої соціокультурної діяльності можуть бути реалізовані творчі здібності особистості.

Ми підтримуємо думку С. Сисоєвої про те, що творчість виявляється у взаємозв'язку продуктивного і репродуктивного та містить не тільки безпосередньо-репродуктивні дії, але й мотиви, відношення, погляди, переживання, самосвідомість і інші форми прояву людських якостей, що не приводять до певного видимого результату. Новизна в цьому плані полягає у самостійному підході до створення уже відомого в індивідуальному відкритті. Таке розуміння нового, на нашу думку, є найбільш впливовим чинником залучення молоді до гурткової роботи.

Педагогічними умовами ефективного використання соціально-педагогічних шляхів організації соціокультурного змістовного дозвілля старшокласників в клубах за місцем проживання є:

а) розробка і дотримання основних вимог технологізації соціалізації старшокласників;

б) врахування рівня сформованості соціально-педагогічних знань працівників клубного об'єднання за місцем проживання, а саме: інформаційного, репродуктивного та діяльнісного компонентів;

в) спрямування діяльності працівників клубного об'єднання за місцем проживання на організацію змістовного дозвілля старшокласників за місцем проживання;

г) формування у працівників клубного об'єднання за місцем проживання потреб і навичок, передачі набутого соціально-педагогічного досвіду старшокласникам;

д) залучення старшокласників до змістовного дозвілля у клубному об'єднанні за місцем проживання в якості суб'єктів діяльності.

Внаслідок демократичних тенденцій у житті суспільства освітні системи, як його значущі складові, почали переносити акцент із масових педагогічних явищ на вивчення можливостей і обставин індивідуального розвитку особистості, умов саморозкриття і самореалізації людини на різних етапах її життєдіяльності. В сучасній соціально-педагогічній практиці все наполегливіше наголошується на особистісному підході і як соціально-педагогічному принципі організації змістовного дозвілля старшокласників. Особистісно-орієнтована освіта реалізується через діяльність, що має не лише зовнішні атрибути спільності, але й своїм внутрішнім змістом передбачає співробітництво, саморозвиток суб'єктів виховного процесу, виявлення їх особистісних функцій.

Проте ми звернули увагу, на той факт, що при проведенні масових дозвіллевих заходів досить часто саме в колективі розкривалася індивідуальність. Скажімо, на загальних зборах клубного об'єднання визначалися обов'язкові для всіх види діяльності. Під час обговорення практичних справ увага зверталась, перш за все, на їх пріоритетність, можливий вплив на авторитет секції, що брала участь у заході. Водночас найбільш активні підлітки, зацікавлені у набутті нових знань, апелювали до всіх щодо необхідності виявляти ініціативу, наполегливість, винахідливість, справедливість тощо. Їхнє здивування викликало небажання кількох учасників секції брати участь у загальних заходах клубу.

За такої ситуації нам довелося докласти чимало зусиль для переконання активістів у тому, що кожна людина, без винятку, має свою власну точку зору, свою соціальну позицію щодо такої діяльності, що приносить їй найбільше задоволення, за умов. якщо така позиція не шкодить іншій особі або суспільству. Важливо лише вміти застосовувати з користю для інших результати власної діяльності.

Процес цілеспрямованого включення старшокласників до різноманітних форм роботи, різних за складністю і напрямками, ефективно впливає на розвиток особистісних якостей старшокласників, що формуються в результаті соціалізуючого процесу, стає базовою умовою, якщо враховуються такі вимоги як:

- наявність форм організації змістовного дозвілля, що цікавлять старшокласників;
- ліквідація суперечності між індивідуальними та колективними потребами та інтересами;

- врахування сформованого зацікавлення будь-яким видом діяльності (спорт, театр, різьблення, вишивання, малювання, куховарення тощо);

- стабільний психічний та фізичний розвиток;
- соціальний статус батьків (економічний фактор).

Практичний досвід, спостереження й аналіз результатів опитування респондентів свідчать про ефективність включення старшокласників до підготовки будь-яких масових форм соціально-педагогічної роботи за місцем проживання. Спільні інтереси значно зростають, якщо дорослими враховуються такі умови:

- постановка конкретних цілей, які повинен реалізувати кожен підліток;
- різноманітність напрямів роботи з метою виявлення кожним підлітком кращих рис своєї особистості;
- творчий характер діяльності і чітке спрямування на реалізацію особистісного потенціалу;
- наповнення змісту заходів; зміст повинен бути наповнений пізнавальними, емоційними і вольовими компонентами, що вмотивовують їх проведення.

Проведене повторне опитування дозволило нам з'ясувати рівень задоволення старшокласниками своєю діяльністю у спеціально організованих соціокультурних заходах клубу за місцем проживання. Під час аналізу відповідей ми виявили високий відсоток тих, хто бажає брати участь у соціально-зорієнтованих заходах, а саме: акціях з привітання ветеранів війни, з допомоги дітям-інвалідам, що не виходять з дому, з допомоги щодо благоустрою мікрорайону, а також у пізнавальних формах роботи: конкурсах, рольових іграх, олімпіадах тощо.

Аналіз досвіду роботи з старшокласниками під час організації та проведення дозвіллевих заходів свідчить, що набуття ними особистісних знань протягом проведення цих заходів на основі діяльнісного підходу, оптимізує процес соціалізації особистості і забезпечує гармонізацію застосованих нами шляхів і створених соціально-педагогічних умов.

Аналіз даних щодо рівня обізнаності про напрями та шляхи організації соціокультурної діяльності за місцем проживання дозволив нам обґрунтувати такі основні положення:

а) недостатній загальний рівень поінформованості про діяльність клубу за місцем проживання, негативне емоційне ставлення особистості до такої діяльності, вимагає постановки педагогічних завдань, спрямованих на забезпечення глибокої мотивації пізнавальної діяльності для максимальної активізації мотиву отримання знань працівниками клубу, і надалі – старшокласниками;

б) низький рівень репродуктивного компоненту на початку нашого дослідження обумовлює необхідність формування позитивно вмотивованого ставлення до соціокультурної дозвіллевої діяльності,

насамперед, працівників клубів за місцем проживання, а потім – старшокласників;

в) метою всією клубної соціокультурної діяльності повинно бути розширення знань всіх учасників – працівників клубу за місцем проживання, старшокласників, їхніх батьків, друзів, прагнення формування досконалого володіння як певними навичками (спорт, мистецтво тощо), так і іншими – ораторського мистецтва, декоративною вишивкою, малювання тощо.

Педагогічні умови забезпечення соціалізації особистості молодої людини містять використання різноманітних методів і прийомів. Зокрема, метод саморозвитку можна назвати як спосіб реалізації спільних зусиль керівника гуртка або секції і старшокласника при реалізації цілей і змісту організації дозволя у клубі за місцем проживання.

Аналіз матеріалів дослідження дав нам змогу зазначити, що традиційні методи виховання особистості старшокласника в умовах клубу за місцем проживання реалізуються за допомогою низки таких прийомів:

- стимулювання та позитивної оцінки участі у формах клубної роботи та спілкування з однолітками;
- залучення друзів батьків до діяльності клубу за місцем проживання через рекламу заходів;
- залучення старшокласників до співпраці на засадах самоврядування;
- посилення мотивації участі у клубних формах роботи через підвищення самооцінки старшокласників.

Реалізація таких прийомів, на нашу думку, дозволяє підлітку побачити себе успішною, самореалізованою особистістю. Педагогічний процес клубу за місцем проживання дає позитивний ефект за умов систематичного проведення соціокультурних занять з старшокласниками. Їх періодичність може варіюватися, змінюватися залежно до реальних соціальних умов у клубах за місцем проживання та до регіональних особливостей. Але впродовж цього етапу простежується необхідність використання різних специфічних форм впливу на особистість старшокласника: колективних, групових, індивідуальних.

Знайомлячи старшокласників із навколишнім світом, вмотивовуючи їх участь у будь-яких заходах, ми будемо не лише ситуацію пізнання та усвідомлення підлітком своєї особистості, вагомості для інших, але й переконуємо його у необхідності подальшого набуття знань, вивчення світу, формування поглядів, інтересів, ідеалів. Разом з тим, слід створювати такі виховні ситуації, які б стимулювали пізнавальну діяльність кожного старшокласника. Наприклад, виготовити подарунок для друга, мами, тата, сутність якого повинна відображати особистісні інтереси, улюблені мистецькі шедеври, літературні пріоритети тощо. Виконання такого завдання дасть змогу використати

набути інформацію, систематизувати і порівнювати, виділяти домінуюче над другорядним.

Забезпечити самодостатні й влучні форми свідомої активності старшокласника в розв'язанні проблем щодо його соціалізації здатне на сьогодні клубне об'єднання за місцем проживання.

Запропоновані нами технологічні підходи, методи та методики посилюються виокремленими умовами успішної соціалізації старшокласників у клубному об'єднанні за місцем проживання. Проаналізовані соціально-педагогічні умови організації соціокультурного дозвілля старшокласників дозволяють їм розкривати свої здібності, реалізувати інтереси, знання, навички й уміння, стверджувати власну життєву позицію особистості, як такої, що набула власного досвіду у змістовному дозвіллі.

Малков Д. Ю. Соціально-педагогічні шляхи організації соціокультурного дозвілля молоді

В статті розглядаються соціально-педагогічні шляхи організації соціокультурного дозвілля молоді. Розкрито основні напрямки соціокультурної роботи за місцем проживання. Виявлено положення щодо організації змістовного дозвілля старшокласників за місцем проживання. Виокремлено основні напрямки соціалізації у позанавчальній діяльності. Розглянуто процес організації соціокультурного дозвілля, покликаний забезпечувати розкриття творчого потенціалу особистості. Висвітлено практичний досвід ефективного включення старшокласників до підготовки масових форм соціально-педагогічної роботи за місцем проживання. Обґрунтовані положення організації соціокультурної діяльності за місцем проживання. Виокремлено метод саморозвитку як спосіб реалізації спільних зусиль керівника клубу та молоді людини.

Ключові слова: соціалізація, соціальне середовище, зміст та форми дозвіллевої діяльності, клуб за місцем проживання, самореалізація особистості, діяльність менеджера соціокультурної сфери, творчий потенціал особистості, практичний досвід, метод самореалізації.

Малков Д. Ю. Социально-педагогические пути организации социокультурного досуга молодежи

В статье рассматриваются социально-педагогические пути организации социокультурного досуга молодежи. Раскрыты основные направления социокультурной работы по месту жительства. Определение положений организации досуга старшеклассников по месту жительства. Определены основные направления социализации во внеучебной деятельности. Рассмотрено процесс организации социокультурного досуга, который обеспечивает раскрытие творческого потенциала личности. Проанализирован практический опыт привлечения старшеклассников к подготовке массовых форм социально-

педагогической работы по месту жительства. Обоснованы основные методы организации социокультурной деятельности по месту жительства.

Ключевые слова: социализация, социальная среда, содержание и формы досуговой деятельности, клуб по месту жительства, самореализация личности, деятельность менеджера социокультурной сферы, творческий потенциал личности, практический опыт, метод самореализации.

Malkov D. Yu. Social and Pedagogical Ways of Organizing Leisure Activities for Young People

This article considers social and pedagogical ways of organizing social and cultural leisure activities for young people and discovers new trends in social and cultural activities in their residential areas. The article also determines ways of organizing leisure activities for senior high school students in their residential areas and major socializing trends in extra-curricular activities. The process of organizing social and cultural leisure activities discovering creativity of a personality has been considered. The article analyzes practical experience of getting senior high school students involved in preparation of mass forms of social and cultural leisure activities in their residential areas. It provides reasons for key methods of organizing leisure activities in their residential areas and analyzes social and pedagogical conditions for organizing leisure activities for senior high school students, which enable them to discover their abilities, realize their interests, knowledge, skills, establish their own life philosophy as a result of their own experiences in eventful leisure-time activities.

Key words: socializing, social environment, content and forms of leisure activities, clubs in a residential area, self-actualization, responsibilities of a manager of social and cultural activities, creativity of a personality, practical experience, method of self-actualization.

Стаття надійшла до редакції 29.03.2013 р.

Прийнято до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Вайнола Р. Х.